

12. Polítiques de compromís social, sostenibilitat, inclusió i cooperació

La UPC demostra un compromís ferm de transformació social amb la sostenibilitat i la justícia social com a eix central de la seva acció. La jornada UPC de compromís social i comunitari va ser un espai col·laboratiu on va destacar el paper de la comunitat estudiantil i acadèmica que va demostrar la seva implicació i impacte en iniciatives transformadores.

L'aposta decidida per la **cooperació al desenvolupament** ha marcat un nou camí i ha prioritzat aliances locals i internacionals per abordar desafiaments globals. Amb el suport a 51 projectes de cooperació i la participació activa de 288 membres de la comunitat universitària, la UPC s'ha situat al capdavant d'iniciatives destinades al **creixement sostenible i equitatiu**.

També s'ha consolidat el seu **compromís amb la sostenibilitat**: s'han registrat reduccions notables en emissions contaminants, augmentant l'ús d'energies renovables i implementant programes innovadors per a la gestió responsable dels recursos. La **reducció del consum de plàstic** i la **gestió eficient de l'aigua** han estat passos significatius cap a la consecució d'una institució més respectuosa amb el medi ambient.

A més a més, hi ha hagut un fort impuls de l'**equitat** i la **inclusió**. S'han implementat iniciatives que no només sensibilitzen sinó que també actuen directament per aconseguir una comunitat més diversa i inclusiva. La continuada atenció a l'estudiantat amb necessitats específiques i el suport actiu per millorar el benestar emocional han consolidat la UPC com una institució compromesa amb la salut mental i la inclusió.

En conseqüència, i com a compromisos recollits al Pla Estratègic per aquest mandat, s'ha treballat en consonància amb els objectius següents:

- *Promoure iniciatives orientades als ODS i a la transformació social que impliquin cada centre o campus*

S'ha establert una sòlida política de compromís social, identificant 7 instruments centrats en l'Aprenentatge Servei, la Ciència Ciutadana, el voluntariat social i altres

àrees que involucren la comunitat en la transformació social, alineant-se amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

- Reforçar el paper dels projectes UPC en l'àmbit de la cooperació internacional i local*

S'ha aprovat una Estratègia de Cooperació al Desenvolupament que fomenta aliances amb altres actors per a projectes amb impacte global, a més d'ampliar la presència de la UPC en iniciatives locals destinades a lluitar contra la pobresa i les desigualtats, contribuint al desenvolupament internacional i local.
- Incorporar la sostenibilitat (ODS) com a eix transversal en tots els àmbits de la UPC*

S'ha seguit avançant en el desplegament de les accions recollides en el pla d'actuacions bianual 2022-2023 del pla Campus UPC Sostenible 2030, un marc transversal implementat per reduir emissions, gestionar l'aigua, promoure el consum responsable i integrar la sostenibilitat en la docència i recerca, tot alineat amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.
- Garantir la inclusió en la docència, els serveis i els espais físics i virtuals de la UPC*

S'han posat en marxa accions concretes per millorar l'accés i suportar l'estudiantat amb necessitats educatives especials i problemes de salut mental. A més, s'han implementat protocols per assegurar espais inclusius i garantir l'accés equitatiu als recursos físics i virtuals de la universitat.
- Garantir l'equitat per promoure la funció d'ascensor social de la UPC*

S'ha treballat per un entorn universitari més inclusiu, on l'equitat és promoguda a través de programes, polítiques i iniciatives que busquen garantir que cada estudiant tingui la possibilitat de créixer i prosperar independentment de la seva situació inicial fent èmfasis en la funció d'ascensor social i a la igualtat d'oportunitats.

Accions i dades relacionades amb el compromís social

> Impuls al compromís social i Agenda 2030

Aquest any 2023 **s'ha treballat en les bases d'una política de compromís social per la UPC** que promogui el treball col·laboratiu entre diferents àrees i serveis, reconegui la tasca que s'està duent a terme des de la perspectiva de la transformació social i permeti desenvolupar els objectius del Pla Estratègic de la Universitat de manera coherent. Així

s'han definit 7 instruments i per cadascun d'aquests, equips de treball que vetllin pel correcte desenvolupament d'accions i activitats. Aquests instruments són: l'Aprenentatge Servei, la Ciència Ciutadana, el programa de voluntariat social, la introducció de l'ètica i la competència SiCS en el currículum acadèmic, la contractació responsable, el Campus Lab i la Plataforma UPC social.

Les bases de la proposta de Política de Compromís Social es van presentar durant les segones [jornades UPC de compromís social i comunitari](#), que van tenir lloc el 12 de juliol a l'ETSAV. Les jornades es van organitzar col·laborativament amb la UTG de l'ETSAV per poder donar espai a iniciatives de l'escola. Hi van assistir al voltant de 100 persones entre estudiantat, PDI, PTGAS i entitats del Tercer Sector, que hi van tenir un paper destacat. La jornada va incloure la presentació d'iniciatives de compromís social de la UPC, reflexió i presentació sobre l'eina de Campus Lab, la presentació d'un TFG del CITM sobre com millorar la comunicació amb l'estudiantat del compromís social de la UPC, un tastet d'iniciatives amb accent social de l'ETSAV, i finalment la presentació dels **Premis al Compromís Social del Consell Social de la UPC**.

En referència als Premis UPC al Compromís Social, el GIC ha col·laborat amb el Consell Social per tal de donar un tomb al procés i fer-lo més obert i participatiu. Així es va realitzar un procés a través de l'eina decidim.upc.edu. El resultat del canvi en la metodologia del procés dels [Premis al Compromís Social](#) va comportar un augment d'iniciatives presentades (un total de 50) i una alta participació tant per part de l'estudiantat, el PDI o el PTGAS. També va significar una major implicació d'actors externs que van aportar qualitat en el procés de decisió de les iniciatives guanyadores. En el mateix [espai web del procés](#), s'han publicat els resultats.

L'eina decidim.upc.edu ha obert la porta a nous processos participatius en el si de la universitat com per exemple, [el procés de definició dels valors de la UPC](#). En aquest cas el GIC ha donat suport en configurar l'eina per facilitar la valoració de l'actual proposta per part de la comunitat UPC, així com la presentació i votació de nous valors que es puguin incloure en el debat del Claustre Acadèmic.

Enguany s'ha finalitzat també el projecte DIMCARE sobre digitalització del sector de les cures i atenció a persones, liderat per la UPF i amb participació de l'Ajuntament de Mataró, i

ajuntaments i universitats de dos municipis de Croàcia i Itàlia. El grup de recerca IDEAI ha participat activament en el projecte.

En aquest mateix sentit s'ha obert el marc per treballar amb la Fundació iSocial des de la perspectiva de la Ciència Ciutadana però també l'Aprenentatge i Servei per la millora dels serveis socials des de les disciplines de la UPC. Un dels resultats de la col·laboració ha estat la presentació del projecte "La teva idea és ciència!" per part del Servei de Recerca amb el suport del GIC i la col·laboració amb iSocial.

En el marc de la xarxa **Unite!**, s'ha tancat la proposta de com treballar el compromís social en l'aliança i recomanacions per a cadascuna de les universitats en aquest sentit. També s'ha realitzat una activitat online amb 20 estudiants (dels 50 inscrits) sobre com millorar el treball en xarxa i la comunicació amb agents socials.

Impuls a les competències de sostenibilitat i compromís social, perspectiva de gènere i ètica

El curs 21-22 es va iniciar el pla pilot per a impulsar la competència de sostenibilitat i compromís social en 9 centres i el curs 22-23 s'ha continuat desenvolupant introduint també la competència de perspectiva de gènere i ampliant el pla a 4 centres més. En el Consell de Govern 7/2023 es va presentar la [Informació de la guia per incorporar l'anàlisi de sostenibilitat i implicacions ètiques en els TFE](#). Alguns centres han inclòs aquest any aquesta guia com a obligatòria a la seva normativa (ETSETB, CFIS, EETAC). Els centres que encara no tenen aquesta obligatorietat estan en procés de revisió i es continuen mantenint reunions per tal de fer el seguiment. A més, s'han programat cursos ICE per a professorat sobre com dirigir l'informe de sostenibilitat i implicacions ètiques dels TFE dels estudiants i s'incorporarà també en la formació a nous lectors.

A principis d'octubre es va presentar tota aquesta iniciativa del pla pilot al *Transatlantic Symposium on Sustainable Development: North American and European Perspectives on Sustainability in Higher Education*, que es va celebrar al MIT, Boston. Aquest mateix mes s'enviarà un article al llibre *World Sustainability Series*, que publicarà l'editorial Springer.

També s'ha treballat en una web en el domini UPC que oferirà recursos relacionats amb els resultats d'aprenentatge de les competències sostenibilitat i compromís social i perspectiva de gènere per a professorat i estudiantat.

D'altra banda, s'ha realitzat (Q2 de 22-23) i s'està realitzant (Q1 de 23-24) una assignatura de lliure elecció al Campus Nord sobre Ètica a Ciència i Enginyeria. S'espera oferir-la els quadrimestres vinents a altres campus.

> Nexus24

El programa Nexus24 va néixer per promoure la cultura de la col·laboració a la UPC amb la intenció de desaparèixer -per haver-se integrat ja a l'operativa habitual- el 2024. Aquest va ser un dels motius de no crear una estructura a l'organigrama. Aquests 2023 a banda dels suports a iniciatives específiques com el disseny de política de gènere de la FME ha estat un any de començar a tancar i transferir. Per això s'ha continuat amb les tres línies iniciades l'any passat: i) la **internacionalització** de Nexus24, amb la **formació d'escola nexus24** on participava també persones de Unite! ii) l'extensió al PDI i estudiantat amb el **programa CampusLAB** i iii) la transferència d'eines i coneixement a la societat i a la comunitat mitjançant el **programa de Compromís social**.

Accions i dades relacionades amb cooperació internacional i local

Nou impuls a la cooperació al desenvolupament

Al llarg del 2023 s'ha aprovat l'Estratègia de Cooperació al Desenvolupament de la UPC, que inclou 6 línies d'acció: model de cooperació, visibilitat i recolzament a les iniciatives de cooperació, participació de la comunitat UPC, formació en cooperació i justícia global, recerca per al desenvolupament i aliances estratègiques.

Amb aquesta estratègia, que es desplegarà durant els propers quatre anys, la universitat aposta pel desenvolupament d'aliances més estables amb altres actors, que puguin donar lloc a projectes amb més impacte. D'una banda, es reforça el paper de la cooperació interuniversitària, prioritzant l'aliança amb universitats del Sud Global per al reforçament institucional. Per altra banda, es reforça el treball corresponent a projectes institucionals o estratègics a través d'iniciatives com ara el **Programa UPC Reutilitza**, el **programa Mirades Solidàries** del CUV o, com a novetat, el **Programa de Coneixement de la Realitat**, conjuntament amb l'ONG Enginyeria Sense Fronteres.

En el marc de la convocatòria anual d'ajuts a projectes de cooperació, enguany s'ha treballat per poder oferir un suport més adequat a les línies de recerca per al desenvolupament amb un finançament més complert i de caràcter bianual. L'any 2023 el

CCD ha donat suport a la posada en marxa d'un total de **51 projectes**, amb la participació de **288 membres de la comunitat universitària**. A banda del treball en cooperació per al desenvolupament que es du a terme de manera consolidada hi ha també una creixent implicació de la UPC en iniciatives d'àmbit local orientades a combatre la pobresa i les desigualtats en el nostre entorn més proper, que en bona mesura es despleguen a través de **programes de voluntariat social i de mentoria**.

L'any 2023 també ha estat un any per consolidar el funcionament del **nou Consell del CCD**, posat en marxa l'any passat en base a l'aprovació d'un nou reglament i a la **incorporació dels centres docents de manera més directa** en la gestió del CCD. En aquest sentit, durant aquest any s'ha posat en marxa un programa pilot de suport a l'activitat de cooperació dels centres, amb la participació de 8 escoles.

Enguany s'ha fet la **cloenda de la celebració del 30è aniversari** del CCD. Durant els primers mesos de l'any es van celebrar actes descentralitzats en diferents escoles i el 18 de maig va tenir lloc al Campus Nord de la UPC la Festa de la Cooperació, un acte festiu i de trobada de la comunitat.

El CCD també coordina el programa de suport de la UPC per a estudiants refugiats, en el marc del qual un total de 12 persones han estat beneficiàries d'ajuts de matrícula per tal de cursar estudis oficials de grau o de màster. En aquesta mateixa línia la UPC ha obtingut un finançament aprovat pel Ministerio de Universidades en el marc del *Plan de Acción Universidad-Refugio* que té com a objectiu desenvolupar actuacions en l'àmbit universitari per afavorir l'acollida i integració de persones desplaçades com a conseqüència de la guerra a Ucraïna. Aquests recursos es dedicaran fonamentalment a la contractació de 2 professors visitants procedent d'universitats ucraïneses.

Accions i dades relacionades amb la sostenibilitat

> Pla UPC Sostenible

Al llarg d'aquest any s'ha seguit avançant en el desplegament de les accions recollides en el pla d'actuacions bianual 2022-2023 del pla Campus UPC Sostenible 2030, un full de ruta transversal que compta amb la implicació de les UTG i de serveis generals i amb

instruments d'acceleració fruit de la connexió amb l'activitat acadèmica així com amb altres àmbits de compromís social de la universitat.

En l'àmbit de l'acció climàtica, el 2023 s'ha presentat al Consell de Govern l'**inventari de gasos amb efecte d'hivernacle de la UPC** corresponents a l'any 2022, amb un total de 25.200 Tm i una reducció en emissions directes del 15% respecte del 2019. Per primer cop s'han inclòs les emissions del teletreball en les emissions de mobilitat. En l'àmbit de l'adaptació la UPC ha ofert les seves **biblioteques com a refugi climàtic** i s'han iniciat contactes amb els municipis amb campus. Finalment, com cada any s'han fet tallers d'acció climàtica a secundària amb la participació de 108 alumnes.

En l'àmbit de la transició energètica, l'aprovació del pla d'emergència energètica el 2022 i la posada en marxa de les comunitats POE en tots els centres docents han aportat resultats palpables amb una **disminució del 13% del consum energètic** durant el 2023. Enguany s'ha finalitzat la fase 2 del Campus Solar UPC, amb la posada en marxa de la planta fotovoltaica de la FME (Campus Diagonal Sud) així com l'elaboració dels projectes executius de la fase 3 del Campus Solar UPC als Campus de Sant Cugat del Vallès, Terrassa, Diagonal Sud i Baix Llobregat.

Pel que fa al consum responsable el passat mes de juliol **el Consell de Govern va aprovar el programa de mesures per a la reducció del consum d'aigua i fer front a la sequera**, adaptant la gestió de l'aigua dels campus als escenaris de restriccions. Les mesures previstes inclouen actuacions en l'àmbit de les infraestructures, els laboratoris, els lavabos, la jardineria o la neteja, així com accions de sensibilització i implicació de la comunitat. En el vessant de reduir els residus plàstics, s'ha posat en marxa un projecte pilot de servei de got reutilitzable a l'EEBE per tal de reduir els gots d'un sol ús. Està previst estendre aquesta i altres mesures a la resta de bars a partir de gener de 2024 d'acord amb la guia "Mesures específiques per reduir el consum de plàstics d'un sol ús a les concessions de bar de la UPC que s'ha elaborat enguany donant continuïtat als compromisos adoptats per la UPC. En la línia de reduir altres tipologies de residus, durant la tardor s'ha dut a terme un cens de lavabos per a l'avaluació de la implementació de mesures que afavoreixin l'ús de productes reutilitzables per a la menstruació.

Per tal de connectar els reptes de sostenibilitat dels campus amb el potencial que ofereixen la formació acadèmica i la recerca, i després d'una fase pilot en la qual s'han realitzat 14

TFE durant el primer semestre de l'any, aquesta tardor **s'ha obert la nova convocatòria CampusLab 23-24 que llança 25 propostes de TFG/TFM relacionades amb el Pla Campus UPC Sostenible**. El programa compta amb la col·laboració del Servei de Biblioteques i té per objectiu promoure la connexió entre estudiantat, PDI i personal tècnic de gestió de la universitat per amplificar l'impacte sobre els campus. En l'àmbit acadèmic enguany també s'han convocat els Premis als millors TFG i TFM de promoció de la salut organitzats per la Xarxa Catalana d'Universitats Saludables i s'ha lliurat la tercera edició dels Premis d'economia circular per reconèixer els millors treballs en aquest àmbit.

Finalment, la contribució del Pla Campus UPC Sostenible a l'Agenda 2030 ha estat reconeguda novament en el rànquing universitari internacional THE IMPACT on la UPC ha obtingut la posició 38a del món en Acció climàtica (ODS 13) i entre la 101-200 en Energia neta i assequible (ODS 7).

Accions i dades relacionades amb inclusió

Pel que fa a la inclusió, durant aquest any s'han atès 170 estudiantat amb necessitats de suport educatiu (amb discapacitats i necessitats educatives específiques). S'ha millorat el mecanisme pel qual s'informa el professorat de les [adaptacions docents](#) de l'estudiantat amb necessitats educatives especials mitjançant la plataforma PRISMA, una iniciativa eficient i innovadora a les universitats catalanes.

Durant aquest any, s'ha continuat veient l'augment sostingut de l'estudiantat amb un diagnòstic de **salut mental**. Aquesta situació, també, es reflecteix en el [Servei d'Orientació Psicològica](#), on s'han atès 182 persones (153 estudiantat, 29 PDI i PTGAS) i on es detecten les situacions que afecten el benestar emocional de l'estudiant. Aquest any s'ha publicat i resolt la licitació del servei per consolidar-lo a la comunitat UPC, i la UPC s'ha sumat a la campanya "[Trio la Vida](#)" de prevenció del suïcidi, amb una sèrie d'activitats de formació i sensibilització.

Es continuen oferint activitats per a la millora del benestar emocional de l'estudiantat UPC en format de [tallers de benestar emocional](#) per a l'estudiantat de grau i màster, on es treballa l'autoconeixement (gestió de les emocions, mindfulness per millorar la concentració, ansietat en els exàmens, com prendre una decisió, adaptar-se els canvis, etc.). També s'ha

consolidat el programa **Search Inside Yourself** (SIY) que han cursat prop de 50 doctorands i doctorandes. Es manté el [meetup d'inclusió per a l'estudiantat amb TEA](#) (trastorn de l'espectre autista), amb un total de 40 estudiants que ha participat en les diferents edicions dels *meetups* d'inclusió.

També s'ha organitzat l'activitat [Fora Barreres](#), que consisteix en la coorganització de Mapathons d'accessibilitat en diferents municipis, i tenen lloc durant les setmanes pròximes al Dia Internacional de les Persones amb Discapacitat (3 de desembre), amb 6 *mapathons* programades per resoldre punts crítics en accessibilitat.